

Krajobraz

Przyroda Turcji jest imponująca. Krajobraz łączy w sobie wielką różnorodność stref geograficznych. Przemierzając się dokładnie wzdłuż osi biegnącej ze wschodu na zachód można zobaczyć góry, w których zimy są długie i mroźne, wyżyny, gdzie wiosna pełna kwiatów przechodzi w chłodne lato, stepy i wzgórza, niekończące się pola pszenicy i piękne skały, w których przemierzając się po niebie słońce odbija się odcieniami złota, fioletu i szarości. Kraina jaskiń, ciepłych, ukrytych pomiędzy zboczami gór, dolin i pięknych wybrzeży Morza Egejskiego. Tu natura jest przyjazna, a życie dzięki niej staje się prostsze i przyjemniejsze.

Podążając z północy na południe przyroda zmienia się: od zielonych i bujnych wybrzeży Morza Czarnego otoczonych łańcuchem wysokich gór, pełnych orzechów, kukurydzy i drzew herbacianych, poprzez wyżyny i stepy pełne sadów rozmieszczonych u stóp gór, aż do gór pokrytych lasami iglastymi, gdzie zbliżając się do wybrzeży Morza Śródziemnego można poczuć zapach liści laurowych i oregano. Kierując się dalej, na wschód, mija się plantacje bananowe i wreszcie trafia się na część Turcji podobną do pustyni. Krótko mówiąc, podczas podróży po Turcji w ciągu zaledwie kilku godzin można przemieścić się z jednej strefy geograficznej do drugiej i znaleźć się w zupełnie innym otoczeniu.

Krajobraz tu to swojego rodzaju połączenie tego, co można spotkać w Europie, Afryce i Azji. Tu spotykają się trasy ptaków wędrownych. Stada bocianów i wszelkich ptaków drapieżnych każdej jesieni urządzają niesamowity spektakl, który można oglądać z gór Camlica w Stambule. W dolinach rzek Morza Egejskiego i Śródziemnego można spotkać flamingi, które na zimę przenoszą się na słone jeziora w głębi łąd. W maju żółwie morskie składają jaja na całym wybrzeżu Morza Śródziemnego. Nie tylko tutejsza fauna jest bardzo bogata. W Turcji rośnie dużo przepięknych kwiatów, a najłatwiej jest dostrzec tulipany. Ich sadzonki zostały sprowadzone w XV wieku z Wiednia i wtedy też zaczął się szal na tulipany w Anglii i w Holandii. Do 1634 roku zainteresowanie tymi kwiatami stało się tak silne, że Holendrzy nazwali je "tulipomanią" i zaczęli inwestować własne pieniądze w tulipany i ich profesjonalną hodowlę - tak jak to robią do dziś. Symbolem XVII wieku w Turcji jest właśnie tulipan, a okres ten nazywany jest wiekiem tulipanów.

Wiele owoców, takich jak: wiśnie, nektarynki, migdały czy figi, ma tureckie korzenie, choć mogłoby się wydawać, że pochodzą one z różnych części świata.

Oswojona przez Turków przyroda jest nierozłącznie powiązana z ich kulturą. Nawet w najbardziej niedostępnych częściach Turcji (takich jak wysokie góry czy ukryte doliny) turyści mogą odnieść wrażenie, że te teraz dzikie i tajemnicze miejsca kiedyś były kolebką tutejszej cywilizacji. I słusznie! W tych rejonach wioski i miasta istniały już 9000 lat temu.

Ludzie pochodzący z różnych regionów przybywali tu falami migracji mieszając się z tymi, którzy byli tu wcześniej. Między 2000 r.p.n.e., a 1500 r.n.e. okolica ta była centrum światowej cywilizacji. Nasza interpretacja świata oparta jest na zrozumieniu tego, co działo się w tym regionie przez ostatnie cztery tysiąclecia, czego śladem są ruiny i pomniki pokrywające tutejsze tereny.

W Muzeum Cywilizacji Anatolijskiej w Ankarze można zobaczyć replikę pierwszej, rolniczej osady świata, pochodzącej z VII w.p.n.e. Nie można nie dostrzec podobieństwa między wioską widzianą w muzeum, a tymi, których pełna jest współczesna Turcja. Tak jak w przypadku innych terenów, na których cywilizacja rozwija się od bardzo dawna, styl budowli i ogólny wygląd otoczenia przetrwały do dziś i są określane jako rodzime. Bo jeśli coś działa, to po co to zmieniać?

W Anatolii zabudowania wyglądają często tak, jak było to w początkach antycznej cywilizacji. Kiedy podróżuje się tu jakąś drogą istnieje spora szansa, że po niej stąpali także wojownicy Wschodu i Zachodu, jeździli pełne kolorów wozy, a posłańcy galopowali na swych koniach.

Mosty zbudowane przez Sinan i innych architektów imperium Ottomanów nadal są używane do bezpiecznego przewozu dóbr i świadczenia usług. Wozy mieszkalne pochodzące z XI wieku z czasów imperium Seldżuków wtedy oferowały możliwość odpoczynku zmęczonym podróżnym. Nawet teraz można się zatrzymać w takim wozie, a kilka z nich zostało odrestaurowanych i zamienionych w luksusowe hotele. Wspaniałe historyczne budowle wznoszą się w najbardziej znanych ze wspaniałych zabytków miastach takich jak: Troja, Pergamum, Efez, Miletus, Priene, Didyma, Heraclia, Caunos czy Perge. Ponadto, wiele z pozorów zwykłych wiosek i miasteczek może poszczycić się ruinami z czasów anatolijskich. Miejscowi chętnie pokazują imponujące miejsca, np. kąpieliska, gdzie lubiła pływać Kleopatra. Ponadto w krystalicznie czystym morzu łatwo można dojrzeć ruiny zatopionych miast.

Można tu odnaleźć wpływy wielu antycznych cywilizacji, od których pochodzą znane ludziom na całym świecie legendy, jak na przykład ta o królu Midasie, który wszystko, czego dotknął zamieniał w złoto, czy ta o węźle gordyjskim. Wszędzie są także może mniej widowiskowe, ale święte, wyjątkowe i obdarzone szczególnym znaczeniem grobowce, kościoły, pałace, cmentarze, groby świętych i artystów oraz meczety.

Zbocza gór pełne są fragmentów antycznych naczyń. Zdarza się, że zwykłe ściany zawierają w sobie elementy pochodzące z czasów antycznych. Wśród tych bezcennych przedmiotów toczy się normalne życie: do niedawna jaskinie w Kapadocji były przez miejscowych używane jako chłodnie, lub przechowalnie wina. Takie bogactwo zabytków stwarza pole do popisu dla ludzi zajmujących się ich ochroną. Najważniejsze z nich zostały już skatalogowane i odpowiednio zabezpieczone, a surowe prawo zakazuje eksportu antyków.

Izmir

- tu urodził się Homer

Miasto położone jest nad zatoką pełną statków i jachtów. Klimat jest łagodny, a latem odświeżająca morska bryza ułatwia przetrwanie upalnych dni. Izmir to trzecie pod względem wielkości miasto w Turcji, a drugi port po Stambule. Początki Izmiru sięgają trzech tysięcy lat p.n.e., kiedy był to - obok Troi - najbardziej kulturalnie rozwinięty region zachodniej Anatolii. 1500 lat p.n.e. Izmir, nazywany wówczas Smyrną, był bardzo liczącym się miastem - podobno mieszkał tu sam Homer. Rzymski okres Izmiru, który rozpoczął się 100 lat p.n.e., był jego drugim, najlepszym historycznie okresem. W 1415 roku miasto stało się częścią imperium Ottomanów.

Muzea

Warto odwiedzić Muzeum Archeologiczne blisko Konak Square. Tu możemy obejrzeć ogromną kolekcję imponujących zbiorów: w tym statuę Posejdon i Demeter, które w czasach antycznych stały na rynku. Niedaleko znajduje się Muzeum Etnograficzne, w którym są różne zabytki tutejszego folkloru - w tym wielka kolekcja dywanów. W Muzeum Sztuki położonym w Konak wystawiane są prace wszystkich znanych tureckich malarzy. Oprócz wymienionych powyżej, w Izmirze można wybrać się także do Muzeum Przyrodniczego, Muzeum Archeologicznego i wielu, wielu innych.

Zabytki i pomniki

Na Kadifekale (góry Pagos) znajdują się imponujące ruiny zamku wzniesionego za czasów panowania Aleksandra Wielkiego. Stąd rozpościera się wspaniały widok na zatokę w której położony jest Izmir.

Agora, czyli miejsce targu, w dzielnicy Namazgah było wybudowane za panowania Aleksandra, jednak to, co przetrwało do dzisiaj zostało odbudowane w czasach Marka Aureliusza, po trzęsieniu ziemi w 178 r.n.e. Akwedukty Sirinyer i Yesildere to przykłady rzymskiej techniki, które zaopatrywały Izmir w wodę w czasach Bizancjum i Ottomanów. Kościół Świętego Polikarpa jest najstarszym kościołem w Izmirze. Zgodnie z legendą święty Polikarp miał zostać spalony, ale ponieważ płomień w cudowny sposób nie dotykał jego ciała, w końcu został zaszytyłowany.

Symbol Izmiru Saat Kulesi (wieża zegarowa) stoi w samym sercu miasta na placu Konak. Stara dzielnica Asansör pełna jest odrestaurowanych domów i znana jest także jako dzielnica żydowska. Głównym deptakiem tu jest ulica Dario Moreno Sokagi. W Havra Sokak w Kemeralti można zobaczyć wiele starych budynków i synagog. Alsancak ze swoimi tradycyjnymi domami została zamieniona w deptak z barami, kawiarniami i restauracjami. Na placu Republiki jest pomnik Atatürka - imponująca rzeźba przedstawiająca Atatürka siedzącego na koniu, zwróconego twarzą w stronę morza. Latające delfiny w Karsiyaka to pomnik symbolizujący przyjaźń i braterstwo. Najstarszym i największym meczetem w Izmirze jest Meczet Hisar. Został on zbudowany w XVI w. i odrestaurowany w XIX, a jego wnętrze zapiera dech w piersiach. Inne meczety to Salepcioglu (XX w.), Sadirvan (XVII w.) i Kemeralti (XVII w.). Wszystkie znajdują się blisko dzielnicy Kemeralti.

Zakupy

Na ulicach w rejonie Kemeralti Market można znaleźć fascynujące antyki, wspaniałą biżuterię, ubrania, a także suszone figi i rodzynki, z których Izmir przecież słynie. W tej okolicy są też restauracje rybne serwujące lokalne specjały. Najlepsze nowoczesne i eleganckie sklepy znajdziemy na promenadzie Kordon w Alsancak i Karsiyaka, a także na Cumhuriyet.